

ПОНЯТТЯ ТА ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ТВАРИННИЦТВІ

Л. О. СВЯТЧЕНКО, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права
імені академіка В.З. Янчука,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: mila_svyatchenko@ukr.net

А. А. КОРАБЛЬОВА, студент магістратури юридичного факультету,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: anhelinaair@gmail.com

Анотація. У статті проведений правовий аналіз понять «тваринництво», «екологічна безпека», «охорона навколишнього природного середовища у сільському господарстві» на підставі яких виведено поняття та юридичні ознаки екологічної безпеки в тваринництві.

Проблемі забезпечення екологічної безпеки в галузі сільського господарства присвячені наукові роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Але, незважаючи на це, понятійний апарат у сфері правового регулювання екологічної безпеки у сфері сільського господарства є не достатньо розвинений.

У результаті дослідження було розроблене наступне визначення даного поняття: це невід'ємна складова екологічної безпеки в сільському господарстві та екологічної безпеки в цілому, елемент національної безпеки, а також такий стан розвитку суспільних відносин, при якому за допомогою системи організаційно-правових заходів забезпечується попередження погіршення екологічної ситуації під час здійснення діяльності у сфері тваринництва, а також збереження і зміцнення екологічних інтересів особи, суспільства і держави, шляхом своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз та екологічних ризиків від провадження сільськогосподарської діяльності у сфері тваринництва.

Ключові слова: тваринництво, екологічна безпека, охорона навколишнього природного середовища, сільське господарство, екологічна безпека у тваринництві

Актуальність.

Сучасна екологічна політика як на національному, так і на регіональному рівні, розробляється та впроваджується в напружених політичних умовах, до яких різноманітні політичні цілі та інтереси відомств часто призводять до конфліктів між окремими суб'єктами суспільства. Трапляються ситуації, коли надзвичайно важко знайти політичний консенсус між екологічними органами та природокористувачами, інтереси яких часто лобюються відповідними відомствами та місцевими владними і неурядовими структурами. Питання екологічної безпеки набувають пріоритетного значення на регіональному рівні. У найближчому майбутньому екологія визначатиме норми і стиль життя суспільства. Надмірна концентрація екологічно небезпечних виробництв, застаріле та неефективне природоохоронне обладнання на завершальних стадіях технологічних ланцюгів, надійність технічних систем і низька кваліфікація кадрів на підприємствах підвищеного екологічного ризику, врешті решт проблеми гарантування екологічної безпеки конверсії – усе що може стати причиною соціального та політичного напруження [1, с. 17].

Тваринництво – це важлива галузь агропромислового комплексу, яка перебуває в стадії потужного піднесення у більшості країн світу. Нині вона є одним із головних виробників відносно дешевих і біологічно повноцінних продуктів харчування для людини. Але водночас розвиток тваринництва в Україні супроводжується значними екологічними проблемами, а саме забезпечення екологічної безпеки під час виробництва продуктів тваринництва, при розміщенні і бу-

дівництва тваринницьких комплексів та птахівничих підприємств, утилізації відходів тваринницької галузі, дотримання нормативів і санітарно-епідеміологічних норм та правил під час розведення тварин тощо.

Під час свого функціонування тваринницькі комплекси і птахівничі підприємства значно погіршують якість ґрунту, водних джерел (внаслідок попадання туди відходів з відкритих годівельних майданчиків), а також якість атмосферного повітря (в результаті викидів газових домішок, обумовлених життєдіяльністю тварин та процесів еволюції екскрементів та інших органічних речовин). Також значний вплив на стан навколишнього природного середовища та життя і здоров'я людей здійснюють генетично-модифіковані організми, які внаслідок проникнення в дику природу, можуть призвести до катастрофічних змін в екосистемі [2, с. 37–41].

Дослідження рівня впливу сучасних птахівничих господарств України різної спеціалізації на довкілля є важливим для вчасного попередження і впровадження необхідних заходів з покращення екологічного стану в цілому і сприяння виробництву якісної продукції [3, с. 23].

Проблеми екологічної безпеки взаємопов'язані з перспективами екологізації виробництва. Зменшення впливу наявних джерел забруднення на довкілля, покращення еколого-економічних показників підприємства, модернізація системи екологічного управління, перехід на безвідходні технології, бережне використання не відновлюваних ресурсів, забезпечення випуску екологічно безпечної продукції є основними завданнями екологізації виробництва птахівничої продукції [4].

Дані фактори зумовлюють необхідність проведення важливих правових досліджень в сфері забезпечення екологічної безпеки в сфері тваринництва. Але, з метою з'ясування юридичної природи екологічної безпеки в даній сфері, слід розглянути різні доктринальні та законодавчі підходи до поняття екологічної безпеки в цілому та екологічної безпеки в сфері сільського господарства як її складової частини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемі забезпечення екологічної безпеки у галузі сільського господарства присвячені наукові роботи В.І. Андрейцева, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкової, М.М. Бринчука, Х.І. Ісакова, Т.О. Коваленко, Т.Г. Ковальчук, О.С. Колбасова, К.А. Кондратьєвої, М.В. Краснової, Н.Р. Малишевої, Л.В. Струтинської-Струк, Ш.Х. Файзієва, Ю.С. Шемшученко, М.В. Шульги та ін.

Метою статті є аналіз науково-теоретичних досліджень з питань екологічної безпеки як в цілому, так і безпосередньо в сільському господарстві, а також розробка визначення поняття «екологічна безпека в сфері тваринництва» та виокремлення її характерних ознак.

Результати.

У теорії екологічного права немає єдиного підходу до розуміння поняття екологічної безпеки.

Так, В.В. Петров під екологічною безпекою розуміє стан захищеності життєво важливих екологічних інтересів людини, перш за все, право на чисте, здорове, сприятливе для життя навколишнє природне середовище [5]. Але, на нашу думку, дане ви-

значення є не достатньо повним і не враховує всі особливості юридичної природи екологічної безпеки.

Андрейцев В.І. визначає екологічну безпеку як складову національної і транснаціональної безпеки, тобто такий стан розвитку суспільних правовідносин і відповідних їм правових зв'язків, за яких системою правових норм, інших державно-правових і соціальних засобів гарантується захищеність права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля, забезпечується регулювання здійснення екологічно небезпечної діяльності і запобігання погіршенню стану довкілля та інших наслідків, небезпечних для життя і здоров'я особи, суспільства і держави [6, с. 91].

Визначення, яке запропоноване В.І. Андрейцевим є найбільш поширеним і визнаним серед науковців, адже найбільш повно, логічно, системно характеризує сутність екологічної безпеки.

На думку О.С. Колбасова, екологічна безпека – це система заходів, що усувають загрозу масової загибелі людей в результаті такої несприятливої антропогенної зміни стану природного середовища, за якого людина як біологічний вид позбавлена можливості існувати, оскільки не може задовольнити свої природно-фізіологічні і соціальні потреби життєдіяльності за рахунок навколишнього матеріального світу [7, с. 47–55].

Серов Г.П. визначає екологічну безпеку особи, суспільства і держави як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави в процесі взаємодії суспільства і природи від загроз з боку природних об'єктів, властивості яких змінені забрудненням, засміченням внаслідок антропогенної діяльно-

сті (виникнення аварій, катастроф, здійснення тривалої господарської, військової та інших видів діяльності) чи навмисно з метою екологічних диверсій, агресії або ж природних явищ і стихійного лиха та обумовлених знищенням, пошкодженням або виснаженням природних ресурсів (загроза незабезпечення суспільства і держави природними ресурсами) [8, с. 33].

Дубовик О.Л визначає екологічну безпеку через її причинно-наслідкові характеристики, зокрема як причини погіршення стану навколишнього природного середовища визначає антропогенну діяльність, природні явища, протиправні дії, стихійна лиха, техногенні катастрофи та забруднення навколишнього природного середовища [9, с. 232].

На думку російського вченого М.Н. Веденіна екологічна безпека характеризується як стан захищеності навколишнього природного середовища, територій, господарських та інших об'єктів, інтересів людини і громадянина, держави від різноманітних загроз, які виникають як наслідок негативних змін в результаті антропогенної діяльності, природних явищ та протиправних дій [10, с. 53–54].

Краснова Ю.А., аналізуючи різноманітні підходи до розуміння екологічної безпеки приходять до висновку, що така значна кількість підходів у розумінні породжує правові проблеми з визначенням права екологічної безпеки в системі екологічного права, а це, в свою чергу, не дає змоги виділити уніфіковане поняття «екологічна безпека» [11].

Стаття 1 Закону України «Про національну безпеку України» визначає національну безпеку як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного

конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [12].

Розглядаючи законодавчі визначення поняття екологічної безпеки, слід звернути увагу на норми Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Згідно зі ст. 50 Закону екологічна безпека є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [13].

Дане визначення не отримало однозначного позитивного сприйняття в еколого-правовій науці, а також підтвердження правозастосовною практикою. Із змісту вищезазначеної правової норми випливає те, що в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» юридично зафіксовано спробу визначити екологічну безпеку лише як відповідний біологічний, хімічний, фізичний стан середовища, що не є небезпечним для здоров'я людей. Натомість значна частина авторів зазначають, що екологічна безпека не зводиться лише до стану довкілля, і хоча вона може розглядатися як певний стан довкілля, проте цим не вичерпується, а включає в себе і дотримання соціальних норм.

Згідно з Державним стандартом України «Безпечність промислових підприємств. Терміни і визначення» [14] безпека населення, матеріальних об'єктів, навколишнього середовища визначається як відсутність недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю заподіяння будь-якої шкоди. Водночас у довідковому додатку до цього стандарту екологічна безпека розглядається через призму відсутності дій, станів та процесів, які прямо чи опосередковано призводять до

заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, населенню та матеріальним об'єктам.

Зазначений стандарт як підзаконний нормативно-правовий акт не сприйняв законодавчої формули визначення, яка міститься у ст. 50 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища», і має суттєві відмінності у формулюванні ознак екологічної безпеки, пов'язуючи їх із відсутністю наявності небезпеки, яка, судячи із наведеного змісту, базується на принципі ризику, здатного призвести до заподіяння шкоди. Можна одразу зауважити, що у згаданому стандарті спостерігається очевидне порушення принципу законності, відхилення від відтворення законодавчої дефініції та проводиться формалізація екологічної безпеки на дещо інших ознаках, зокрема як певного наслідку, який забезпечується з метою недопущення будь-якого природного, техногенного чи іншого соціального ризику і пов'язується із заподіянням шкоди зазначеним об'єктам та благам [15, с. 40].

Дослідження юридичної природи екологічної безпеки в цілому є важливим, адже з'ясування сутності поняття, особливостей, ознак екологічної безпеки надасть змогу якомога об'єктивно, системно та чітко досягнути зміст поняття екологічної безпеки в галузі сільського господарства і екологічної безпеки в сфері тваринництва як її складової частини.

Навіть враховуючи велику кількість наукових робіт, присвячених проблемі забезпечення екологічної безпеки в галузі сільського господарства, понятійний апарат у цій сфері є не достатньо розвинений.

Так, наприклад, Ш.Х. Файзієв, з'ясував юридичну природу еколо-

гічної безпеки в сільському господарстві і механізм реалізації екологічної безпеки в даній сфері [16, с. 11].

Шемшученко Ю.С. була видана монографія «Правові основи охорони навколишнього середовища в сільському господарстві», в якій, поряд із нормативними актами, досліджені й теоретичні питання. Так, у роботі сформульовано поняття правової охорони навколишнього середовища в сфері сільськогосподарського виробництва, проаналізовано правила охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів, визначено основи діяльності органів управління та загальні засади юридичної відповідальності [17].

У 1989 р. колективом авторів за редакцією О.С. Колбасова була випущена монографія «Правова охорона навколишнього середовища в сільському господарстві». У роботі визначено основні негативні наслідки від ведення сільського господарства, які поділено на 3 групи: погіршення продуктивних сил самого сільського господарства; завдання шкоди іншим галузям економіки; загроза життю і здоров'ю людини та погіршення умов її проживання. До заходів щодо охорони навколишнього середовища у даній галузі віднесено заходи, спрямовані на запобігання негативному впливу сільськогосподарського виробництва та зменшення або ліквідацію вже заподіяної шкоди. Дослідження правового регулювання у даній сфері проведено за видами потенційно небезпечної діяльності: використання машинної техніки, меліорація і хімізація земель, експлуатація тваринницьких комплексів, ферм, птахофабрик тощо. Увага у роботі приділена не лише виявленню недоліків правового регулювання та

їх усуненню, а й розробці механізму, який би забезпечив неухильне виконання вимог нормативних актів у даній сфері всіма учасниками відповідних відносин [18].

Дейнега М.А., Краснова Ю.А., Піддубний О.Ю., Новак Т.С. у циклі наукових праць «Правове регулювання екологічної безпеки в сільському господарстві» визначають екологічну безпеку в даній сфері як невід'ємну складову екологічної безпеки; стан навколишнього середовища, що забезпечується сукупністю правових заходів, в процесі здійснення сільськогосподарського виробництва та інших, пов'язаних з цим дій, які спрямовані на забезпечення населення держави екологічно чистою продукцією завдяки використанню усіх природних ресурсів, з дотриманням необхідних технологій, а також з урахуванням попередження нанесення можливої шкоди навколишньому природному середовищу і мінімізацією екологічних ризиків в процесі здійснення такої діяльності [19].

Кулинич П.В. вважає, що екологічна безпека сільського господарства як правова категорія – це стан захищеності довкілля від порушення його екологічної рівноваги в процесі здійснення сільськогосподарської діяльності, який забезпечується нормами права [20, с. 357].

На думку К.А. Кондратьєвої, екологічну безпеку в сфері сільськогосподарського виробництва слід розуміти як невід'ємну складову екологічної безпеки, стан навколишнього природного середовища, що забезпечується системою заходів, які повинні бути вжиті фізичними, юридичними особами і державою в особі уповноважених органів у сфері сільськогосподарського виробництва

та за якого в процесі ведення рослинництва і тваринництва створюються максимально безпечні умови для життя та здоров'я людини, виробляється екологічна безпечна продукція, а також зберігається навколишнє природне середовище та його компоненти у стані, який не несе небезпеки для життя та здоров'я людини. Важливим напрямом забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві є запобігання та мінімізація екологічних ризиків, які виникають при здійсненні господарської діяльності при виробництві сільськогосподарської продукції і можуть мати різні прояви та вплив на довкілля.

Кондратьєва К.А., аналізуючи сутність поняття екологічної безпеки в сфері сільськогосподарського виробництва, виділяє наступні характерні ознаки, які характерні для досліджуваної теми: а) забезпечується в межах окремої галузі господарства, яка використовує досягнення ряду природничих наук; б) врегульовується на глобальному, національному, регіональному та місцевому рівнях; в) врегулюванню підлягає діяльність спеціальних суб'єктів: фізичних та юридичних осіб, які здійснюють екологічно небезпечну діяльність у сфері сільськогосподарського виробництва; г) включає в себе як зовнішню, так і внутрішню екологічну безпеку; д) характеризується наявністю специфічних екологічних ризиків, які мають як природне, так і техногенне походження [21, с. 85–89].

Необхідно зазначити, що тваринництво є однією із сфер сільського господарства, тому екологічна безпека в сфері тваринництва є однією із складових екологічної безпеки в сфері сільського господарства та екологічної безпеки в цілому.

Висновки і перспективи.

Проаналізувавши вищевикладене і враховуючи те, що на законодавчому та на науково-теоретичному рівні не було з'ясовано, що являє собою поняття «екологічна безпека в сфері тваринництва», було розроблене наступне визначення даного поняття: це невід'ємна складова екологічної безпеки в сільському господарстві та екологічної безпеки в цілому, елемент національної безпеки, а також такий стан розвитку суспільних відносин, при якому за допомогою системи організаційно-правових заходів забезпечується попередження погіршення екологічної ситуації під час здійснення діяльності у сфері тваринництва, а також збереження і зміцнення екологічних інтересів особи, суспільства і держави, шляхом своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз та екологічних ризиків від провадження сільськогосподарської діяльності у сфері тваринництва.

На основі даного визначення можна виділити такі ознаки екологічної безпеки у сфері тваринництва: 1) це елемент національної безпеки; 2) це невід'ємна складова екологічної безпеки в сфері сільського господарства та екологічної безпеки в цілому, тому всі вимоги забезпечення екологічної безпеки в тій чи іншій мірі стосуються сфери тваринництва як складової сільського господарства; 3) це такий стан розвитку суспільних відносин, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної ситуації під час здійснення діяльності у сфері тваринництва; 4) в основі господарської діяльності в сфері тваринництва є екологічно небезпечна діяльність, пов'язана з екологічними

ризиками, що супроводжуються забрудненням земель, здійсненням шкідливих викидів в атмосферне повітря, забрудненням стічних вод небезпечними для життя і здоров'я людей відходами; 5) екологічна безпека у сфері тваринництва забезпечується організаційно-правовими формами, які передбачають два основні блоки: організаційно-правове забезпечення і організаційно-функціональне забезпечення; 6) спрямована на забезпечення збереження і зміцнення екологічних інтересів особи, суспільства і держави, а також безпечного та сприятливого навколишнього природного середовища.

Можна дійти висновку, що з'ясування юридичної природи екологічної безпеки в сфері тваринництва є актуальним і важливим на сьогоднішній час як в теорії права екологічної безпеки та екологічного права в цілому, так і на практиці, враховуючи недостатню наукову розробку даної проблематики і відсутність комплексного і системного законодавчого регулювання.

Список використаних джерел

1. Заржицький О.С. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти): монографія. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2012. 200 с.
2. Кондратьєва К.А. Актуальні дослідження у галузі правового регулювання екологічної безпеки в сільському господарстві. Юридична Україна. 2011. № 7. С. 37–41.
3. Богданов Г.О., Царенко О.М. Актуальні проблеми екологічної безпеки в промисловому птахівництві та шляхи її вирішення. Суми, 2002. С. 23–29.
4. Тертична О.В. Екологічна безпека при виробництві продукції птахівництва. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/>

- handle/123456789/1420.
5. Петров В.В. Экология и право. Москва: Юрид. лит., 1981. 224 с.
 6. Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій: навч. посіб. для юрид. фак. вузів. Київ: Вентурі, 1996. 207 с.
 7. Колбасов О.С. Концепция экологической безопасности (юридический аспект). Советское государство и право, 1988. № 2. С. 47–55.
 8. Серов Г.П. Правовое регулирование экологической безопасности при осуществлении промышленных и иных видов деятельности. Москва: Ось-89, 1998. 222 с.
 9. Дубовик О.Л. Экологическое право в вопросах и ответах. Учебное пособие. Москва: Проспект, 2001. 304 с.
 10. Веденин Н.Н. Экологическая безопасность как институт экологического права. Журнал российского права. 2001. № 12. С. 53–54.
 11. Краснова Ю.А. Теоретико-правові засади екологічного ризику. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/4/part_1/18.pdf.
 12. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
 13. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/print1476721995440346>.
 14. ДСТУ 2156-93. Безпечність промислових підприємств. Терміни і визначення. Київ: Держстандарт України, 1994. – 25 с.
 15. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: навч. та наук.-практ. посіб. Київ: Знання-Прес, 2002. 332 с.
 16. Файзиєв Ш.Х. Правовые вопросы экологической безопасности в сельском хозяйстве: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06. Ташкент, 1995. 24 с.
 17. Шемшученко Ю.С. Правовые основы охраны окружающей среды в сельском хозяйстве. Київ: Вища школа, 1984. 55 с.
 18. Правовая охрана окружающей среды в сельском хозяйстве. М.М. Бринчук, О.Л. Дубовик, Н.Г. Жаворонкова и др.; отв. ред. О.С. Колбасов. Москва: Наука, 1989. 184 с.
 19. Правове регулювання екологічної безпеки у сільському господарстві України: монографія. М.А. Дейнега, Ю.А. Краснова, Т.С. Новак, О.Ю. Піддубний. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2015. 350 с.
 20. Проблеми права екологічної безпеки: навч. посібник. М.В. Краснова, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова: під заг. ред. М.В. Краснової та Р.С. Кіріна; відп. ред. В.І. Андрейцев. Дніпро: НГУ, 2016. 575 с.
 21. Кондратьєва К.А. Юридичне поняття та особливості екологічної безпеки в сфері сільськогосподарського виробництва. ЮридичнаУкраїна. 2012. № 12. С. 85–89.

References

1. Zarzhytskyi, O.S. (2012). Aktualni problemy pravovoho zabezpechennia ekolohichnoi polityky Ukrainy (teoretychni aspekty) [Actual problems of legal support of the environmental policy of Ukraine (theoretical aspects)]. Dnipropetrovsk: Natsionalnyi hirnychiy universytet, 200.
2. Kondratieva, K.A. (2011). Aktualni doslidzhennia u haluzi pravovoho rehuliuвання ekolohichnoi bezpeky v silskomu hospodarstvi [Actual research in the field of legal regulation of environmental safety in agriculture]. Yurydychna Ukraina, 7, 37–41.
3. Bohdanov, H.O., Tsarenko, O.M. (2002). Aktualni problemy ekolohichnoi bezpeky v promyslovomu ptakhivnytstvi ta shliakhy yii vyrishennia [Actual problems of environmental safety in industrial poultry farming and ways to solve it]. Sumy, 23–29.
4. Tertychna, O.V. Ekolohichna bezpeka pry vyrobnytstvi produktsii ptakhivnytstva. [Environmental safety in the production of poultry products]. Available at: <http://eztu-ir.ztu.edu.ua/handle/123456789/1420>.

5. Petrov, V.V. (1981). *Ekolohyia y pravo* [Ecology and law]. Moskva: Yuryd. lyt., 224.
6. Andreitsev, V.I. (1996). *Ekolohichne pravo: Kurs leksii* [Environmental law]. Kyiv: Venturi, 207.
7. Kolbasov, O.S. (1988). *Kontseptsyia ekolohycheskoi bezopasnosti (iurydycheskyi aspekt)* [The concept of environmental safety (legal aspect)]. *Sovetskoe hosudarstvo y pravo*, 2, 47–55.
8. Serov, H.P. (1998). *Pravovoe rehulyrovanyie ekolohycheskoi bezopasnosti pry osushchestvleny promyshlennykh y ynykh vydiv deiatel'nosti* [Legal regulation of environmental safety in the implementation of industrial and other activities]. Moskva: Os-89, 222.
9. Dubovyk, O.L. (2001). *Ekolohycheskoe pravo v voprosakh y otvetakh* [Environmental law in questions and answers]. Moskva: Prospekt, 304.
10. Vedenyn, N.N. (2001). *Ekolohycheskaia bezopasnost kak ynstytut ekolohycheskoho prava* [Ecological safety as an institution of environmental law]. *Zhurnal rossiyskoho prava*, 12, 53–54.
11. Krasnova, Yu.A. *Teoretyko-pravovi zasady ekolohichnoho ryzyku* [Theoretical and legal principles of ecological risk]. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/4/part_1/18.pdf.
12. *Pro natsyonalnu bezpeku Ukrainy* [About National Security of Ukraine]: *Zakon Ukrainy* 21.06.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
13. *Pro okhoronu navkolynshnoho pryrodnoho seredovyscha* [About the protection of the environment]: *Zakon Ukrainy* 25.06.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/print1476721995440346>.
14. DSTU 2156-93 (1994). *Bezpechnist promyslovykh pidpryemstv. Terminy i vyznachen-
nia* [State standard of Ukraine. Safety of industrial enterprises. Terms and Definitions]. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy, 25.
15. Andreitsev, V.I. (2002). *Pravo ekolohichnoi bezpeky* [Environmental safety law]. Kyiv: Znannia-Pres, 332.
16. Faizyev, Sh.Kh. (1995). *Pravovye voprosy ekolohycheskoi bezopasnosti v selskom khoziaistve* [Legal issues of environmental safety in agriculture]: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.06. Tashkent, 24.
17. Shemshuchenko, Yu.S. (1984). *Pravovye osnovy okhrani okruzhaiushchei sredi v selskom khoziaistve* [Legal framework for environmental protection in agriculture]. Kyiv: Vyscha shkola, 55.
18. *Pravovaia okhrana okruzhaiushchei sredi v selskom khoziaistve* [Legal protection of the environment in agriculture]. M.M., Brynchuk, O.L., Dubovyk, N.H., Zhavoronkova; otv. red. O.S., Kolbasov (1989). – Moskva: Nauka, 184.
19. *Pravove rehuliuвання ekolohichnoi bezpeky u silskomu hospodarstvi Ukrainy* [Legal regulation of environmental safety in agriculture of Ukraine]. M.A., Deineha, Yu.A., Krasnova, T.S., Novak, O.Yu., Piddubnyi (2015). Kyiv: Vydavnychiy tsentr NUBiP Ukrainy, 350.
20. *Problemy prava ekolohichnoi bezpeky* [Problems of environmental safety law]. M.V., Krasnova, H.I., Baliuk, A.H., Bobkova: pid zah. red. M.V., Krasnovoi ta R.S., Kirina; vidp. red. V.I., Andreitsev (2016). Dnipro: NHU, 575.
21. Kondratieva, K.A. (2012). *Yurydychne poniatia ta osoblyvosti ekolohichnoi bezpeky v sferi silskohospodarskoho vyrobnytstva* [Legal concept and features of environmental safety in the field of agricultural production]. *Yurydychna Ukraina*, 12, 85–89.

L.O. Sviatchenko, A.A. Korabliova (2019). Concept and legal features of ecological safety in animal husbandry. *Law. Human. Environment*, 10(1): 73–83, <https://doi.org/10.31548/law2019.01.010>.

Summary. *The article contains a legal analysis of the concepts «animal husbandry», «environmental safety», «protection of the environment in agriculture», on the basis of which the concept and legal aspects of environmental safety in animal husbandry are derived.*

The problem of ensuring environmental safety in the field of agriculture is devoted to the scientific work of many domestic and foreign scientists. But despite this, the conceptual approach in the field of legal regulation of environmental safety in the field of agriculture is not sufficiently developed.

As a result of the research, the following definition of this concept was developed: it is an integral component of environmental safety in agriculture and environmental safety in whole, an element of national security, as well as a state of development of public relations in which, using a system of organizational and legal measures prevents the deterioration of the environment in the implementation of activities in the field of animal husbandry, as well as the preservation and strengthening of the ecological interests of the individual, society and the state through the timely identification, prevention and neutralization of real and potential threats and environmental risks from the production of agricultural activities in the field of animal husbandry.

Keywords: *animal husbandry, environmental safety, environmental protection, agriculture, environmental safety in animal husbandry*
